

EHSV o pesticidech

12. 03. 2021

Sekce pro zemědělství, rozvoj venkova a životní prostředí (NAT) Evropského hospodářského a sociálního výboru na svém zasedání v březnu (v den mezinárodního svátku žen) projednala několika témat. První z nich byla strategie pro udržitelné venkovské a městské oblasti. Druhým byla uhlíková stopa výboru. Třetí oblast, byla dvě stanoviska, která se týkala pesticidů a používání ochranných chemických látek.

Tak pojďme na pesticidy. Musím se objektivně přiznat, že tentokrát mě stanovisko kolegů z výboru potěšilo. Častokrát jsem v minulosti poslouchala, že jsou stanoviska vyvážená. Toto stanovisko skutečně vyvážené je, i když má jednu chybu, kterou budeme muset ještě opravit, aby skutečně platilo pro celou Evropskou unii. Jakou? Podle stanoviska má být Společná zemědělská politika i v budoucnosti jednou z hlavních politik EU, která má umožnit zachovat udržitelný evropský model zemědělství a chovu hospodářských zvířat založený na rodinných zemědělských podnicích. A zde je ta chyba. Přece v EU nemáme jen rodinné farmy. Máme i různé jiné druhy podniků. Máme zemědělská družstva, máme akciové společnosti, s.r.o. a další typy. Takže už dnes nestavíme jen na rodinných farmách a čím dál bude rodinných farem asi ubývat. Je to trend, který vidíme poslední léta v celé Evropě. Odcházejí nám mladí lidé z venkova do měst, v EU denně končí svou činnost asi 1000 farem, ano TISÍC farem. Víte proč? Nuže, život na farmách není jednoduchý. Mnozí, kteří čtete tyto řádky si ještě pamatujete, když Vaši rodiče a prarodiče pracovali na vlastní půdě, vstávali brzy ráno a "plahočili" se celý den na pár hektarech vlastní půdy. A k tomu měli krávy, koně, případně ovce samozřejmě slepice, kachny, či husy ne, život na venkově nebyl jednoduchý a ti, kteří se dnes starají o své malé farmy vědí své. Zároveň však malá farma nedokáže vyprodukovat dostatek potravin pro všechny obyvatele, souvisí to s konkurenceschopností a s produktivitou práce.

A víte o tom, že například dnes jedna z rodinných firem v Německu, která byla založena v roce 1971 a poráží prasata, má dnes obrát několik miliard eur, má pobočky ve více státech světa a zaměstnává desítky tisíc lidí? A toto je rodinná firma .Tak jaké máme pravidla?

Ještě je nutné uvést na pravou míru to, že v zemědělství přežijí jen ti, kteří zvládnou udržet ekonomickou životaschopnost a zároveň budou schopni dodávat pro nás, pro obyvatele EU bezpečné, zdravé, kvalitní a cenově dostupné potraviny. Zemědělci, kteří to budou umět zajistit, přežijí. Je však důležité, aby mezi těmi, kteří přežijí byli čeští zemědělci.

No a pojďme na stanovisko k pesticidům. Pesticidy jsou chemické látky, které se používají na ochranu rostlin před škůdci. Toto je laická definice, ty skutečné definice si dnes najde přes počítač. Ale já dnes nechci mudrovat o definici, chci vám, čtenářům přiblížit o co jde.

V roce 2009 byla v EU přijata směrnice o udržitelném používání pesticidů s cílem snížit rizika a vlivy používání pesticidů na lidské zdraví a životní prostředí. Integrovaná ochrana proti škůdcům, podobně jako jiné postupy ochrany proti škůdcům a spotřeba pesticidů, jakož i ekologické zemědělství, patří mezi klíčové prvky směrnice. Směrnice zahrnuje opatření, jako je střídání plodin, monitorování škůdců a používání nechemických metod regulace škůdců a jiných pesticidů s nižším rizikem. Evropský hospodářský a sociální výbor považuje za vhodné zjistit, jak se v praxi provádějí opatření stávající

směrnice.

Dále považujeme za nutné přehodnotit požadavky, cíle, podmínky a lhůty stanovené v národních akčních plánech s konečným cílem snížit rizika a důsledky používání pesticidů pro zdraví lidí a zvířat, jakož i pro dobrý stav a zachování ekosystémů. Hodnocení výboru vychází z informací získaných během průzkumných služebních cest ve více členských státech EU, šlo o Bulharsko, Chorvatsko, Španělsko, Irsko a Švédsko. Zúčastněné strany byly vyzvány, aby vyjádřily své názory na účinnost a relevantnost právních předpisů EU o používání pesticidů, jakož i svou míru zapojení do vypracování a uplatňování těchto předpisů. Přesto, že výchozí situace členských států byla na začátku transpozice a uplatňování směrnice odlišná a že dosáhly různou míru pokroku, obecně se uplatňování směrnice a národních akčních plánů ukázalo jako účinné pro dosažení racionálnějšího a udržitelnějšího užívání, jakož i v zájmu snížení rizika vyplývajícího z používání přípravků na ochranu rostlin.

Pravdou však je, že se zvýšilo používání pesticidů v některých starých zemích EU a naopak u nás v ČR a v mnoha nových členských státech se výrazně snižuje spotřeba pesticidů. A toto je nutné sdělovat našim občanům, aby věděli, že naše domácí ovoce, zelenina, ale i jiné rostlinné a živočišné komodity jsou bezpečnější, než ty dovážené z jiných států. Směrnice nám totiž pomohla zvýšit povědomí a tak je třeba tyto informace říkat lidem. Mnohdy se však do diskusí k tak vysoce odbornému tématu zapojují mnozí, kteří nemají dostatek informací, chybí jim příslušné vzdělání, nebo nemají žádnou praxi v konkrétní oblasti. Pak jejich vyjádření je jenom plácání a není to o realitě.

A ještě mi nedá upozornit na trend ve starých státech EU, o kterém se u nás nemluví. Často jsme kritizováni, že máme příliš velké farmy. A že na "západě" jsou všechno jen malé farmy. Tak toto je fakt hloupost. Například podle stanoviska členů výboru za posledních 7 let se průměr velikosti farem ve Španělsku zvýšil 4 krát, ano, čtyřikrát se zvýšila průměrná výměra farem. Z původních 10,8 ha na více než 40 hektarů (to znamená, že jde i o existenci farem které mají výměry v tisících hektarech). Toto je trend. Tak si přestaňme nalhávat, že malé farmy s výměrou 10 hektarů nás všechny uživí. Prostor je tu pro každého, malé farmy se musí specializovat a velké farmy zase musí profitovat s propojení rostlinné a živočišné výroby a z produktivity práce. A pesticidy? Máme k dispozici špičkovou technologii a techniku, která dokáže bez problémů s vysokou přesností dávkovat minimální množství pesticidů a tak chránit naše životní prostředí.

Mgr. Ing. Jarmila Dubravská, PhD., členka předsednictví odborní sekce NAT, Evropského hospodářského a sociálního výboru za Českou republiku